

**Investičné zámery:
realizácia, pripravujeme**

viac na str. 2

**ZŠ - výlety, exkurzie,
súťaže,...**

viac na str. 10 – 13

**Odd. voľnočas. aktivít,
Villa Saxorum**

viac na str. 15 – 16

Podhradčan

Informačný občasník mesta Spišské Podhradie

03/2016

STAČÍ JEDEN KLIK

A PODPORÍŠ ŠPORT VO SVOJOM MESTE

Mestský športový klub Spišské Podhradie

Radosť hrať pod Spišským hradom

MŠK Spišské Podhradie "Pre radosť hrať pod Spišským hradom" vyvíja maximálne úsilie o čom svedčí aj súčasný vzhľad areálu športového klubu. Značná časť úsilia je vynaložená na starostlivosť o hraciu a tréningovú plochu.

K dosiahnutiu kvalitného trávnikára nie je postačujúce len úsilie, ale aj kvalitná technika, ktorou MŠK Spišské Podhradie nedisponuje. V súčasnej dobe starostlivosť o hraciu plochu vykonáva 12 r. zastaranou kosačkou, ktorej prevádzka si vyžaduje časté opravy, ktoré sú finančne náročné.

Veríme, že v prípade úspechu v projekte sa predstava o kvalitnom ligovom trávniku naplní.

<http://www.pomahajtesnami.sk/projekt/344>

Mestské kultúrne stredisko
a Mesto Spišské Podhradie
Vás srdečne pozývajú
na športovo - kultúrne podujatie

UNESCO CUP 2016,

ktoré sa uskutoční

30. – 31. júla 2016

v Parku kultúry v Spišskom Podhradí.

Bližšie info na tel. č. **0908 982 348**

ZUŠ v Spišskom Podhradí Vás pozýva na

Koncert filmovej hudby,

ktorý sa uskutoční **23. 6. (štvrtok) o 19:00**

v Kine Slovan v Spišskom Podhradí.

44. spišské folkórne slávnosti 25. – 26. júna 2016

Spišské Podhradie – Spišský salaš

viac info na str. 8 – 9

**Mestská knižnica oznamuje občanom, že od 13. 6. 2016
otvára prevádzku v nových priestoroch na ulici Starý jarok 44.**

Realizácia investičných zámerov v meste

Zmena otváracích hodín dolnej brány Spišského hradu

Dolná brána Spišského hradu bude otvorená v mesiacoch jún, júl, august. Otváracie hodiny: **10:00 do 10:30, 12:00 do 12:30, 14:00 do 14:30, 16:00 do 16:30**

Predaj lístkov sa uskutočňuje na parkovisku pod Spišským hradom, kde Spišské múzeum v Levoči má zriadenú pokladňu. Veríme, že otvorením spodnej brány Spiš-

ského hradu sa podarí zviditeľniť možnosti turizmu v našom regióne a zároveň to aj napomôže k rozvoju turistického ruchu v meste Spišské Podhradie.

Mesto vrátilo požičané peniaze za projekty

Mesto Spišské Podhradie splatilo (vrátilo požičané peniaze) krátkodobý úver, ktorý bol použitý na zaplatenie faktúr pri výstavbe verejnej kanalizácie a čistiarne odpadových vôd v Spišskom Podhradí a rekonštrukciu meštianskeho domu Stavebné úpravy meštianskeho domu, Starý jarok 44 na regionálny dom tradičných

remesiel v roku 2015 za mesiace október, november, december. **Výška vráteného úveru 1215 110,77 € – kanalizácia. Výška vráteného úveru 341 531,07 € - rekonštrukcia meštianskeho domu**

Spolu splatený úver vo výške 1552 997,33 €.

Obnova prístupovej komunikácie do Spišského Podhradia

Tak ako v minulých rokoch sa nám podarilo v spolupráci s Prešovským a Košickým samosprávnym krajom opraviť štátne komunikácie v našom meste aj teraz v tom pokračujeme a verím, že aj naďalej budeme.

Isto nás všetkých poteší **nový asfaltový koberec na prístupovej komunikácii do Spišského Podhradia smerom od Spišského salaša.**

Tak ako nás potešil rok 2015 – **oprava ko-**

munikácie do mestskej časti Katúň (financoval to Košický samosprávny kraj). **oprava prístupovej komunikácie na Spišský hrad** (spojená investícia Prešovský samosprávny kraj, Ministerstvo kultúry SR a mesto Spišské Podhradie).

Výstavba a rekonštrukcia parkov plochy na Mariánskom nám. za budovou COOP Jednota

COOP Jednota Liptovský Mikuláš, spotrebné družstvo v spolupráci s mestom Spišské Podhradie dňa 13. 06. 2016 začína výstavbu a rekonštrukciu parkovacej plochy na Mariánskom námestí. **Predpokladaný termín ukončenia rekonštrukcie je júl 2016.**

Po úspešnom ukončení týchto prác bude nasledovať obnova predajne COOP Jednota v Spišskom Podhradí. Verím, že aj tieto investície a aktivity napomôžu väčšej spokojnosti a úrovni služieb nás domácich a v neposlednej miere aj turistov.

Podané nové žiadosti o NFP

Zberný dvor – Spišské Podhradie

Mesto podalo žiadosť o Nenávratný finančný príspevok na Ministerstvo životného prostredia na výstavbu zberného dvora a nákup techniky pre mesto Spišské Podhradie.

Žiadame od EU finančný príspevok vo výške 568 723,13 €.

Zámerom je vybudovanie areálu na uloženie odpadov v kontajneroch v lokalite na Štefánikovej ulici oproti Kompostovisku.

Našou snahou je na jednej strane znížiť objem zmiešaného komunálneho odpadu a naopak na strane druhej zvýšiť podiel separovaných zložiek odpadu – sklo, plast, papier, stavebný odpad.

Pripravujeme podanie nových žiadostí

Mesto Spišské Podhradie v spolupráci s Biskupským úradom na Spišskej Kapitule a družobným mestom Głogów Małopolski pripravuje podanie žiadosti o nenávratný finančný príspevok Ochrana a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva cezhraničného územia, špecifický cieľ Zintenzívnenie trvalo udržateľného využitia kultúrneho a prírodného dedičstva návštevníkmi a obyvateľmi. Číslo výzvy PLSK.01.01.00-IP.01-00-006/16, **Pod názvom Kultúrno-duchovný turizmus miest Spišské Podhradie a Głogów Małopolski.**

Výška celkových výdavkov zo strany Mesta Spišské Podhradie je 550 000,00 €. Zámerom projektu je podpora cestovného ruchu v našom regióne a zviditeľnenie priestoru Spišského Jeruzalemu (Pažice, Sivej Brady, Spišskej Kapitule) a zároveň dobudovanie infraštruktúry – turistických chodníkov, opravy národných kultúrnych pamiatok a vybudovanie parkoviška nad Spišskou Kapitulou.

stranu pripravil MVDr. Michal Kapusta, primátor mesta

Malomestská evanjelická škola

Stopy zanechávame na tomto svete v podobe skutkov a činov. Osobnostiam, ktoré zanechali výraznú stopu v dejinách svojím duchom, patria kapitoly v dejinách národov a stránky učebníc. Stopy, ktoré zanechávame v priestore a čase my - ľudské pokolenia, sú síce krátkodobé, dočasné a pomínutelné, ale nezmazateľné v kontinuite pokračovaní ľudského rodu. Škola v Sp. Podhradí mala vysokú úroveň, vznikla počas reformácie a v úlohe vzdelanosti mládeže vynikali najmä tieto osobnosti pedagógovia - kňazi:

1. Andreas Lampert Pôsobil v Podhradí v r. 1570. V roku 1567 pôsobil ako farár v Ľubietovej.

2. Johann Frölich Ale od roku 1587 bol už farárom.

3. Jakub Moller V Sp. Podhradí pôsobil od r. 1596 za pôsobenia farára Cyriaka Ob-scopeusa Kocha.

4. Georg Palugyai Pôsobil tu v r. 1598 a 27. júla 1599 ho ordinovali vo Wittenbergu za farára.

5. Jakob Schwartz Pôsobil tu od r. 1606 a Martin Blümel tunajší slovenský kazateľ ho hodnotí ako vzdelaného a učeného muža.

6-7. Samuel Curtius a Johann Lochmann Pôsobili v Podhradí v r. 1616. Lochmann pri svojej ordinácii spomína, že najprv študoval v Prešove u Johanna Bocatia a potom ho prijal kolega Samuel Curtius do Sp. Podhradia.

8-9. Johann Haskovius a Ludwig Frölich Tu pôsobili v r. 1618. Oboch spomína Bal-tazar Vogler rektor v Spišskej Belej.

10. Daniel Elsner (Ölsner) Pôsobil v Sp. Podhradí od r. 1624.

11. M. Krištof Stephanides Pôsobil v Sp. Podhradí po Elsnerovi uvádza to Johann Palparius z Gelnice.

12. Michael Larius Podľa správ Johanna Pitermanna rektora v Spišskej Belej pôsobil v Sp. Podhradí od r. 1625.

13. Johann Gera Tu pôsobil od r. 1626. Na odporúčanie superintendenta (biskupa) Eliaša Laního ho poslali na Wittenbergskú univerzitu za pisára prednášok rektora Imricha Thurzu syna palatína Juraja Thurzu. Napokon pôsobil v Sp. Vlachoch.

14. Tobiaš Pollucius Tu pôsobil od r. 1630 spomína o tom Johann Goci farár v Bardejove.

15-16-17. Hornanszky Po ňom sa spomína rektor Georg Cantoris a v roku 1630 rektor Adam Gdacius.

18. Johann Scultety Pôsobil v Sp. Podhradí od r. 1638 dosvedčuje to farár Mathias Fischer.

19. Andreas Kletkovius Pôsobil v Podhradí od r. 1643.

20. N. Apollo Pôsobil v Podhradí asi v r. 1643 uvádza superintendent (biskup) Daniel Krman.

21. Vít Melisius alias Mestečko Mal český pôvod a v ťažkých časoch protireformácie sa uchýlil na Slovensko. Tu sa vzdelával na rôznych školách po ukončení štúdií ho Daniel Praetoris odporučil do kantorských služieb do Rožňavy. Po piatich rokoch služby ho vábivými ponukami občania Sp. Podhradia a menovite slovenský diakon Juraj Crusius pritiahli v r. 1644 do školy v Sp. Podhradí.

22. Michael Guendelius Bol do Sp. Podhradia v r. 1648 povolaný z Banskej Bystrice, ale už v roku 1649 sa stal diakonom.

23. Valentín Petrak Tu pôsobil v r. 1651-1657 do Sp. Podhradia ho pozval tunajší farár Johann Windisch.

24. Pavel Hauselius Pôvodom z Moravy tu pôsobil od r. 1654.

25. Johann Popradius Bol rektorom v Sp. Podhradí od r. 1657.

26. N. Simonis Rektor ultimus pôsobil v Sp. Podhradí od r. 1713.

V novších časoch v rokoch 1930 - 1944 na tejto škole pôsobili aj títo pedagógovia: **Alexander Zurich**, ktorý bol zároveň aj vynikajúci organista známy ako interpret Bachovho a Händlovho diela. Ďalej na škole pôsobili učiteľky **Jolana Mártonfiová, Vilma Nehmetová a Westfalová**. Po roku 1945 bola táto známa škola na základe rasového nariadenia č. 104/1945 Zb. SNR zrušená a celý jej majetok bol skonfiškovaný. Súčasťou tejto školy bol aj dom na Mariánskom námestí č. 3 kde bol alumnát - internát pre chudobnejších a cezpoľných žiakov a tiež byty pre pedagógov tejto školy. Aj táto budova bola skonfiškovaná, dnes túto budovu vlastní rodina Slobodníková. Po druhej svetovej vojne boli do ev. školy premiestnené dve triedy štátnej meštianky. Pri výstavbe nákupného centra Jednota boli učebne v zadnej časti budovy úplne zbúrané a tým sa definitívne skončilo vyučovanie na tejto škole. Dnes nám táto bývalá budova školy, ale aj alumnát - internát pripomína už len bohatú a zašlú slávu.

Židovská obec v Spišskom Podhradí

Pri prechádzke Spišským Podhradím neujde pozornosť vnímavého človeka atypická budova na Štefánikovej ulici - synagóga. Aj keď patrí medzi najmladšie sakrálne stavby mesta, je výrečným svedkom náboženskej komunity, ktorá tu od druhej polovice 19. stor. žila popri katolíckej a evanjelickej pospolitosti. Práve rôznorodosť a rôznojazyčnosť týchto spoločenstiev svedčí o kultúrnom bohatstve vlastnom nášmu mestu.

Židovská komunita vznikla, ako posledná z etablovaných spoločenstiev, zásluhou uvoľnenia predpisov v monarchii týkajúcich sa pobytu židov na jej území, keď im v roku 1840 bolo umožnené usadiť sa aj v mestách. V pohnutých meruôsmych rokoch sa do Spišského Podhradia prísťahovalo niekoľko židovských rodín z neďalekých Pavľan a z Huncoviec, aby tu postupne začali vytvárať vplyvnú skupinu obyvateľstva.

Prvý známy spolok vznikol už po dvoch rokoch (v r. 1850) tzv. Chevra kadisha, svätý spolok. Jeho úlohou bolo postarať sa v prípade smrti o nebožtíka tak, aby bol opatrený a pochovaný podľa platných židovských rituálnych predpisov. Vytvorenie spolku celkom prirodzene sledovalo praktické potreby židovského spoločenstva úzkostranne dbajúceho na zachovanie posvätných tradícií. Toto spoločenstvo sa nateraz

zachovalo už iba ako pomenovanie v pozemkovej knihe, kde figuruje ako vlastník severnej časti židovského cintorína.

Ďalšou významnou inštitúciou bol vznik židovského matričného obvodu (r. 1853), pravdepodobne so zreteľom na to, aby tu vzniklo aj rabínske miesto, ako to dobové zákony vyžadovali.

Prvé snahy o vytvorenie inštitúcií poukazujú na priority židovského spoločenstva.

Aj napriek chudobe jednotlivých rodín sa po necelých dvoch desaťročiach, v r. 1869, podarilo zakúpiť v južnej časti mesta pozemky na školu a synagógu a už o štyri roky neskôr bola otvorená škola s tromi učiteľmi a štyrmi triedami. Dva roky na to sa dokončila prvá synagóga (v r. 1875). Prvenstvo školy pred bohoslužobnou miestnosťou poukazuje na zvláštnu pozornosť, s akou sa židovská kultúra stavia k vzdelaniu. Po období zodpovedajúcom zhruba jednej generácii už bolo v Spišskom Podhradí asi 300 židov. Ovocie tradície vzdelávania sa skoro prejavilo v náznačkoch prvej inteligencie ako aj v praktickom remesle. Vlastníkmi menších podnikov ako píla, mlyn, neskôr bryndziareň a tehelňa boli práve židovskí obyvatelia.

V r. 1903 sa situácia židovského spoločenstva zmenila. Kým dovtedy sa Spišskopodhradskí židia hlásili k otvorenému mo-

dernejšiemu smeru, **voľba ortodoxného rabína Móra Hertenštejna vytvorila zo Spišského Podhradia centrum židovstva na Spiši.** Vznikla tu autonómna ortodoxná židovská obec s vlastnými štatútmi, vypracovanými v r. 1905. V rovnakom roku ale postihla Spišské Podhradie pohroma - požiari. Za obeť mu padla aj židovská škola aj synagóga. Napriek nedostatku finančných prostriedkov už o rok, 11. septembra 1906 bola synagóga slávnostne posvätená.

Čo sa týka židovskej inteligencie začínajúcej v tunajšej základnej škole Talmud Tora a vo vyššej škole ješiva, historik I. Chalupecký ju výstižne charakterizuje nasledovne: Znami boli tunajší lekári, najmä Dr. Ármín Goldstein, Dr. Samuel Maybaum, Dr. Teodor Grünwald a do Bijacoviec dochádzal dlhé roky Dr. Vojtech Székely. Advokátmi boli Dr. Jozef Baumöhl a Dr. Eugen Weisz. Tunajší rabin Leopold Spitzer sa staral aj o ortodoxnú cirkevnú obec v Levoči. Jeho pôsobnosť sa však vzťahovala aj na Spišské Vlasy, Markušovce, Margecany, Krompachy, Jaklovce, Gelnicu a Smolník. V Spišskom Podhradí žila v medzi vojnovom období takmer polovica Židov z celého levočského okresu, viac ich bolo len v samotnej Levoči. Mali tu aj židovskú politickú stranu a sionistický spolok. Posledným predsedom náboženskej obce bol od roku 1935 Max Wassermann, pred ním Samuel Eichner.

Fotografie rodiny Landau zo Spišského Podhradia. Na spoločnej rodinnej fotografii je aj pani Hedviga Landau nar. v r. 1932 v Spišskom Podhradí a jej mladšia sestra nar. v r. 1938. Do Izraela - vtedajšej Palestíny emigrovali v r. 1940, teda ešte pred deportáciami židov zo Spišského Podhradia. Len pre zaujímavosť, dom bol asanovaný, na mladšej fotografii je ešte v akom-takom stave, ako si ho pamätajú aj ľudia mojej generácie. Na jeho mieste dnes stojí novostavba naproti DABARu (vedľa Dufartu).

Obdobie Druhej Svetovej vojny prinieslo zánik Spišskopodhradských židov.

Prví židia boli z mesta vysťahovaní už v novembri r. 1948. Nasledovali deportácie v r. 1942, po ktorých ostalo zo 442 židov s meste len 67 a tí, ktorých ukrývali v Kláštore Milosrdných bratov, alebo tých, čo našli úkryt u obetavých ľudí v dedinách na vrchoch. Medzi nimi treba spomenúť meno olšavického gréckokatolíckeho farára Michala Mašleja, ktorý krstiením židov a osobným príkladom bol povzbudením pre vlastných veriacich. Väčšina židov zahynula v koncentračných táboroch, najviac v Treblinkke.

Po vojne sa do Spišského Podhradia vrátili asi štyri desiatky židov, no dlho sa tu nezdržali.

Obyvatelia mesta boli voči navrátilcom nastavení ostro negatívne. Všeobecne zťaženej situácii židov v Československom štáte po vojne, v ktorom nemali jasne definovaný štatút občana nepomohlo ani to, že Spišskopodhradskí židia už v r. 1919 učili vo svojich školách po slovensky. Nejasný štatút židovského obyvateľstva súvisiaci s Benešovými dekrétmi z augusta 1945 (Dekrét č. 33 z r. 1945), podľa ktorého Židia neboli uznaní ako národnostná menšina zapríčinil, že židia mohli byť nemcami, maďarmi alebo sloákmi podľa vyjadrenia miestnych funkcionárov národného výboru. Tí mali vyššiu právomoc ako ústredná vláda, lebo táto ich rozhodnutia plne akceptovala.

Nepomohla ani skutočnosť prenasledovania a skúsenosti koncentračných táborov uznané podľa zákona z r. 1946 ako právo na slovenské občianstvo. Národné výbory udeľovali tzv. osvedčenie ľudovodemokratickej spolačlivosti na základe postojov dotyčných počas Druhej svetovej vojny alebo podľa jazykových daností (materský jazyk rozhodol o tom, či je žid maďarom, nemcom alebo slovákom), často zohrávali dôležitú úlohu osobné nesympatie, či vlastnícke záujmy.

Aj keď židia zo Spišského Podhradia vymizli, ostali po nich vzácné pamiatky. Synagóga je jedinou zachovanou synagógou z pôvodných štrnástich na Spiši. Je to jednoduchá neoklasicistická budova s vnútornou výzdobou s maurskými prvkami (blankytný strop vyzdobený hviezdami). Žiaľ zachovali sa iba holé múry a nástenné maľby, inventár synagógy postihol rovnaký osud ako spoločenstvo ktorému slúžila. Jej vnútro zodpovedá klasickému rozdeleniu posvätného priestoru tohto spoločenstva. Prízemie vyhradené mužom, empora určená ženám, nesená ocelovými stĺpmi odliatými v Prakovciach. Vnútnu výzdobu tvoria geometrické symboly, aby bolo zachované základné prikázanie nezobrazovať Boha. Synagóga je orientovaná podobne ako kostoly východozápadne tak, aby priečelie a teda tvár modliacich sa smerovala k Jeruzalemu - na východ. Najposvätejším miestom je

vyvýšené miesto na východnej stene aron hakodeš - svätostánok, kde boli umiestnené zvitky Písie s blízkou bémou, miestom, odkiaľ sa posvätné texty predčítavali.

So synagógou úzko súvisí židovský cintorín už od začiatkov postavený v dostatočnej vzdialenosti za mestom. Náhrobné nápisy omnoho obširnejšie ako strohé vyjadrenia kresťanských hrobov čiastočne odkrývajú životné osudy i rodinné zväzky Spišskopodhradských židov ako aj židov z blízkeho okolia. Židovský cintorín má aj napriek úsiliam jeho obnovenia a udržiavania v 90-tych rokoch všetko ešte len pred sebou, hoci je národnou kultúrnou pamiatkou. Obidve kultúrne pozostalosti násilne zaniknutého židovského spoločenstva v Spišskom Podhradi neustále priťahujú pozornosť potomkov, ale aj ešte žijúcich rodákov predovšetkým z Izraela a z USA.

Aj keď od smutných udalostí vyhladenia nás delia najmenej dve generácie, starostlivosť o pozostalosť tejto skupiny je prejavom pestovaného morálneho postoja, priznaním sa k skutočnosti, že zánikom jednej špecifickej kultúry je priestor v ktorom žijeme ochudobnený o kus vlastnej identity príznačnej pre kráľovské mesto Spišské Podhradie.

Miroslav Varšo
ÚDFV SAV

Dívadelné predstavenie MALKA o láske a nenávisti v Kíne Slovan

Spišský Jeruzalem 2016

20. až 22. mája 2016 sa v Spišskej Kapitule a v Spišskom Podhradí konal už 4. ročník kultúrno-duchovného festivalu Spišský Jeruzalem. Festival, ktorého primárnou myšlienkou je odhaliť Genius loci unikátneho pútnického miesta a historického územia Spišského Jeruzalema, ktorý je unikátnou pamiatkou, ležiacou v našom regióne vo vzácnej lokalite svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Brány Spišského Jeruzalema slávnostne otvoril spišský biskup J. E. Mons. ThDr. Štefan Sečka, PhD. Po slávnostnom otvorení a privítaní vážených hostí nasledoval koncert **Cigánskych Diablov**. Počas festivalu sme mali možnosť vidieť množstvo hudobných vystúpení, ako napríklad vystúpenie Sláčikového orchestra Musica Iuvenalis a sólistov Štátneho divadla Košice. **V rámci podujatia sa prezentovali aj domáci, a to Detský spevácky zbor Villa Saxorum pri ZŠ na Školskej ulici 3 pod vedením zbornajsterky PeadDr. Marty Lackovej a spevácky zbor Adam z Jablonova.** Veľký úspech zažalo aj **Hudobné TRIO zo Spišského Podhradía**, v zostave Mgr. Štefan Genčúr, DiS. art., (saxofón, gitara), Anton Fuchs (klavír) a Mária Čechová (spev). V kine Slovan sa konalo aj **dívadelné predstavenie divadla Commedia z Popradu** s názvom **MALKA**, ktoré odzrkadľovalo tvrdý život horalov s poetickými obrazmi a duchovnou tematikou. Kultúrny program tohtoročného Spišského Jeruzalema uzavrela v nedeľu populárna La Gioia. Brány Spišského Jeruzalema však ostávajú naďalej otvorené pre všetkých, aby myšlienka tohto krásneho kultúrno-duchovného podujatia a odkaz našich predkov nezostal zabudnutý.

V rámci podujatia Spišský Jeruzalem sa konala aj výtvarná a literárna súťaž Spišský Jeruzalem očami detí, do ktorej sa zapojili žiaci základných škôl a ZUŠ v Spišskom Podhradí. Hlavnou témou súťaže bolo nakresliť alebo opísať v poviedke a básni, ako deti vnímajú Spišský Jeruzalem, jeho históriu, poslanstvo a odkaz do dnešných čias. Skutočne nádherné diela žiakov, ktorí sa zapojili do tejto súťaže, boli vystavené a prezentované v rámci vernisáže v piatok 20. mája 2016 v podbránni Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka v Spišskej Kapitule. Počas vernisáže vystúpili žiaci ZUŠ z nášho mesta.

Bc. Barbora Ilečková

Vystúpenie Cigánskych Diablov

Výtvarná súťaž – víťazi:

I. kategória – I. stupeň ZŠ

1. **Jozko Tejbus** 9r., ZŠ Palešovo nám. 9 Sp. Podhradie
2. **Alexandra Nína Fecková** 10r., ZŠ Školská 3, Sp. Podhradie
3. **Kristína Michalíková** 8r., ZŠ Školská 3, Sp. Podhradie

II. kategória – II. stupeň ZŠ

1. **Tamara Pijaková** 12r. ZŠ Školská 3, Sp. Podhradie
 2. **Lenka Pivovarničková** 13r., ZŠ Školská 3, Sp. Podhradie
 3. **Natália Ovčáriková** 13r., ZŠ Palešovo nám. 9, Sp. Podhradie
- Terézia Slobodníková 14r., ZŠ Palešovo nám. 9, Sp. Podhradie

III. kategória – ZUŠ

1. **Natália Boženková** 16r., ZUŠ, Sp. Podhradie
2. **Viktória-Mária Dzuríková** 16r., ZUŠ, Sp. Podhradie
3. **Annamária Ondášová** 17r., ZUŠ, Sp. Podhradie

Literárna súťaž – víťazi:

Poézia:

Lucia Jurečková 8. ročník, ZŠ Školská 3, Sp. Podhradie

Próza:

Júlia Dindová 8. ročník, ZŠ Školská 3, Sp. Podhradie

Otváranie brány Spišského Jeruzalema 2016 (Miloslav Vanc – Páni Spiša)

Vítazné literárne práce:

Vyznanie pod krížom

*Stojím tam. Kde kríž kedysi pevne stál – s Kristom.
Kráčam cestou, ktorou kedysi Pán – s ťažkým krížom.
Bolestne hľadím naň a srdce už nedýcha,
reťazami úzkosti spútaná už nedokážem pozerat'
na tú bolesť, čo za mňa trpel si,
môj Kráľ'.*

*Bolí, bolí, veď ja som pribila tam TEBA,
svojím hriechom.*

*A teraz stojím tam! A prosím, odpusť mi,
Láska, Víťaz, Kráľ'.*

*Už nechcem viac klince hriechu pribíjať,
chcem milovať a lásku rozdávať.*

*Tú lásku priamo z kríža, utrpením nesenú.
Tú lásku z kvapky krvi Krista dávanú.
Tú lásku, ktorú Boh dal pre obeť svätého kríža.
Tú lásku, chcem všetkým darovať, čo nesiem si v srdci verne.
Tú lásku, ktorú nám Kristus dal, keď zomieral,
lebo nás nekonečne miloval.*

*Chcem aj ja svet milovať, chcem sa Kristovi podobat'
Chcem zobrať svoj kríž, kráčať ďalej.
Chcem zasiať lásku v tých, ktorí už nemajú nádej.
Chcem s krížom žiť, aj s ním zomrieť!
Chcem s Kristom byť a nikdy ho neopustiť!*

**Lucia Jurečková, VIII. B
ZŠ Školská ulica 3**

Občas rozmýšľam nad niektorými vecami v mojom okolí. Uvedomujem si, že málokde na svete je toľko vzácných pamiatok na jednom mieste ako na Spiši. Mám na mysli moje rodisko a domov Sp. Podhradie a okolie. Veď len uvážte: Spišský hrad, Spišská Kapitula, Žehra, Levoča a k tomu ešte nádherná krajina. K týmto skvostom teraz pribudla ďalšia pamiatka, a to Spišský Jeruzalem.

Historici objavili, že Spišská Kapitula a jej okolie skrýva v sebe tajomstvo v podobe drobných kaplniek, ktoré spolu s katedrálou vytvárajú jedinečný objekt pripomínajúci staroveký Jeruzalem. Ako vôbec ľudia na to prišli, že by sa to mohlo podobať na niečo, čo je vzdialené tisíce kilometrov? Je to len náhoda? Na internete som sa dozvedela, že tento mimoriadny unikát vedci objavili v roku 2002. Z histórie je známe, že o výstavbu tohto objektu sa zaslúžili jezuiti, ktorí chceli v rokoch 1666 – 1675 postaviť kópiu jeruzalemskej kalvárie. Kresťania od dávnych čias putovali do Jeruzalema k Božiemu hrobu, aby prišli na miesta, kde kráčal sám Kristus. V období tureckých plienení to ale nebolo možné, a preto si ľudia vytvárali kalvárie doma. Mali tak možnosť pripomenúť a uctiť si miesta, po ktorých musel prejsť Ježiš Kristus na svojej krížovej ceste. Asi tak nejako vznikol aj náš Spišský Jeruzalem. Kaplnky sv. Rozálie, sv. Františka Xaverského, pútnickej kaplnky svätého kríža na Sivej Brade, ale i samotná Katedrála svätého Martina predstavujú pôdorys skutočného Jeruzalema v mierke 1 : 1.

Dnes je objekt Spišský Jeruzalem miestom turistických prechádzok, ale aj miestom pre uvažovanie a meditáciu nad Kristovým umčením. Mali by sme si viac vážiť toto staré pútnické miesto, častejšie ho navštevovať a nielen raz ročne, veď ide o unikát. Podobná symbolická krajina sa nikde na Slovensku už nenachádza. Preto navštívme Spišský Jeruzalem a objavme silu jeho symboliky. Toto miesto stojí za našu návštevu.

**Júlia Dindová, VIII. B
ZŠ Školská 3**

Vernisáž Spišský Jeruzalem očami detí

Vystúpenie Hudobného TRIA v Katedrále sv. Martina

44. SPIŠSKÉ FOLKLÓRNE SLÁVNOSTI

25.-26. júna 2016 Spišské Podhradie - Spišský salaš

PROGRAM

Štvrtok 23. 6. 2016, Piatok 24. 6. 2016
Spišská Nová Ves – námestie, Levoča – námestie, Spišský hrad – nádvorie 17:00

Verbovačka... živá pozvánka

Historické centrá i hradné nádvorie ožívajú v predvečer festivalu, spevom ako živou pozvánkou na 44. ročník Spišských folklórnych slávností...
Zodpovedný: Mgr. Peter Horváth, Ing. Jozef Kozák
Účinkujú: členovia FS Čučina (Spišská Nová Ves)

Sobota 25. 6. 2016
Veľká scéna – amfiteáter 14:30

Vítajce...

Slávnostné otvorenie festivalu predstaviteľmi a hosťami spojené s prezentáciou zahraničného súboru **Zespół Folklorystyczny WRZOS** z Poľska
Námet, scenár a réžia: Mgr. Peter Horváth
Inšpicia: Jana Horváthová
Moderuje: Mgr. Monika Tkáčová

Veľká scéna – amfiteáter 15:00

Hráme sa na svet dospelých...

Hra na svet veľkých v podaní detských folklórnych kolektívov zo spišských obcí.
Námet, scenár a réžia: Mgr. Viktória Svetková
Inšpicia: Mgr. Mária Zvalená, Jana Horváthová
Účinkujú: DFS Sosninka (Závadka), DFS Slovinčoka (Slovinky), DFS Radost' (Spišské Vlachy), DFS Bradlancék (Kluknava), DFS Studenocka (Oľšavica)

Veľká scéna – amfiteáter 16:30

Naši najlepší...

predstavenie víťazov folklórnych súťaží a jubiliujúcich kolektívov
Ocenení zo súťaže sólistov tanečníkov Šařfova ostroha 2016, víťazi súťaže detského hudobného folklóru a hudobného folklóru dospelých i súťaže v speve rusínskych piesní Makovická struna v úvode festivalu prezentujú výsledky svojej práce.
V úvode 44. ročníka festivalu sa podakujeme i jubiliujúcim folklórnym kolektívom z regiónu.
Priprava: Mgr. Monika Tkáčová, Mgr. Peter Horváth
Inšpicia: Jana Horváthová
Moderuje: Mgr. Monika Tkáčová

Účinkujú: nositelia tanečných tradícií – účastníci celostátnej súťaže sólistov tanečníkov v ľudovom tanci **Šařfova ostroha** manželja Jozef a Marcela Gajdošovci a Ján Petrík s Máriou Papucovou z FSK Jadlovec (Margecany), Ján Mucha a Martina Janiglošová z FS Magura (Kežmarok); laureáti a postupujúci z regionálnej súťaže **detského hudobného folklóru** DLH Orišek a DSpSK Šařfoka, speváci Nima Bazárová a Lucas Zavadvský zo ZUŠ Smižany, DSpSK Jadlovec

Nedeľa 26. 6. 2016

10:30 – 11:45 Spišské Podhradie – farský kostol

Slávnostná sv. omša

Priprava: Mgr. Peter Horváth

14:00 Veľká scéna – amfiteáter

Gemerskými dolinami...

V tomto roku sa spišský divákom predstavia folklóre-kolektívy a sólisti z folklórne bohatého regiónu Gemera. Zoznámia divákov s dynamickou tanečnou a archaickou obradovou kultúrou i špecifickou hudobnou tradíciou susedného regiónu, obývaného v minulosti slovenským, ale i nemeckým obyvateľstvom a ovplyvneného tiež valaskou kolonizáciou.

Námet, scenár a réžia: Ing. Peter Haás a Andreá Haásová

Inšpicia: Erika Slabejová

Moderuje: Katarína Birková

Účinkujú: FS Háj (Rimavská Sobota), FSK Dolina (Gemerská Poloma), LH Ondreja Hlaváča a sólisti inštrumentalisti

15:30 Veľká scéna – amfiteáter

Co to robic, kedz znaš... GALAPROGRAM

Dreveník, Gánovce, Ružbachy, Levoča, Poráč, Igtov, Spišské Tomášovce či Spišský Štvrtok, hradisko na Čingove a celá Hmliečská dolina... tu všade na Spiši sa ľudia usádzali už od praveku... Postupne začali pásať, chovať i siať a venovať sa aj remeslám.

Slovania – Slováci, Nemci, Rusíni, Gorali, Rómovia i Židia, tí všetci tu zanechali svoje stopy a prinášali nové technológie a pracovné postupy. V stredoveku sa na Spiši začali objavovať prvé mestské stáda a už onedlho sa začínali i prvé písomné zmienky o cechoch mášiarov, nožiarov, tkáčov, kožušníkov, garbiarov, súkenníkov, kováčov, neskor debnárov, hrnčiárov, sklenárov, tesárov, murárov i baníkov. Popri nich v údolíach sedliaci chovali dobytok, stali oblie a valasi v horách pásli ovce, rubári pracovali v hore a uhliari pátili drevené uhlie. A niektorí aj odchádzali do sveta droťári. Na chlieb sa ťažko robí každému remeslu. Ale... "co to robic, kedz znaš!"

Priprava: Mgr. Peter Horváth, Mgr. Monika Tkáčová

Inšpicia: Stefan Hanzely, Bc. Jana Bábáková

Účinkujú: FS Čučina (Spišská Nová Ves), FS Čučinare (Spišská Nová Ves), FSK Poráč (Poráč), FSK Javorina (Torysky), FSK Kluknavčanka (Kluknava), MSpSK Smižančanka (Smižany), Nima Mamiaková, Jakub Hanzely a DLH Orišek (ZUŠ Smižany), FS Ruthenia (Bratislava)

17:00 Veľká scéna – amfiteáter

Kapurková... s LH Martínky Bobáňovej z Terchovej

Záver festivalu bude oňať natvriť koncerty zúčastnenia holičkonkárov a muzikantov.

spevák Jerguš Királ a heligónkar Martin Takáč zo ZUŠ Margecany, huslista Miroslav Pecha zo ZUŠ Spišská Nová Ves, Lucia Dragošková (Spišské Vlachy) a akordeonista Marek Ščurka (Slovinky), Ema a Oľivia Mackovjaková (DFS Venček, Levoča) a Lenka Rovderová (Uloža), postupujúci a držiteľia zlatého pásmia regionálnej súťaže **hudobného folklóru** duo Helena Geletková a Katarína Hrušová (FSK Harihovčan, Harihovce), sólisti Ján Richnávský a Mária Marschallová (FSK Jadlovec, Margecany), LH Jadlovec a SpŠk Jadlovec (Margecany), ŽSpŠk Nižné Repaše, Mária Lisoňová (Nižné Repaše), víťazi jednotlivých kategórií regionálnej súťaže v speve ruských piesní **Makovičká struna 2016** sólisti Lenka Hricisková (Spišská Nová Ves), Peter Mnich (Chrasť nad Hornádóm), Mária Lisoňová (Nižné Repaše), trio Dominika Sakmárová, Simona Bejčáková (Spišské Podhradie) a Michaela Mušinková (Ruská Nová Ves) a **jubilujúce kolektívy**: FSK Jadlovec a DFS Jadlovec (Margecany), FSK Smitžančanka (Smitžany), DFS Dreveník (Spišské Podhradie) a SpŠk Korčáskare (Jáblonov)

Veľká scéna – amfiteáter 19:30
Škola tanca s divákmi
... aby aj divákovi veselo bolo!
Príprava: tanečníci a hudobníci z Košíc

Veľká scéna – amfiteáter 20:00
KMAF – Klub milovníkov autentického folklóru:

Vytvorila dedina, tancuje mesto...
Zachované prvky tradičnej ľudovej kultúry vytvárajú základ pre pochopenie duchovnej vyspelosti predchádzajúcich generácií. Nás tradičná ľudová kultúra ako jednotlivcov (interpretov, tvorcov) formuje... a to aj napriek tomu, že sme nikdy nežili, alebo už nežijeme na dedine. V hudobno-tanečnom predstavení „Vytvorila dedina, tancuje mesto“ diváci spoznajú ľudové tance a hudbu v tradičnej podobe, ale i v scénickom spracovaní. Projekt spája prezentáciu vynikajúcich interpretov z Košíc a východného Slovenska.

Príprava: Mgr. art. Vladimír Michalko, Ing. Peter Vájiša, Mgr. Štefan Štec

Pri vatre 21:30
Jánske ohne
Atmosféru noci okolo ohňa na Spišskom salaši otvorí tanec a spev pastierov z Krivian.
Príprava: Ing. Jozef Kozák
Účinkujú: FS Čačina (Spišská Nová Ves)

Pri vatre – areál Spišského salaša 22:00
Tancovačka pri vatre a pri muzike
Príprava: Mgr. Viktória Svetkovská
Účinkuje: LH Simona Hanzelyho

Vstupné:
dospelý: 3,- € na deň
dieťa 10 – 15 rokov a dôchodca: 1,- € na deň
akceptujeme kultúrne preukazy

Začiatok festivalu bude opäť patriť koncepcii „Zoskupenie regionálnych a muzikantov, prezentujúci ľudovú terchovský mikroregiónu, v roku 2013 zapísanú do Svetového zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva UNESCO... Veríme, že terchovskú muziku diváci ocenia nielen potleskom, ale aj spevom...
Príprava: Mgr. Miloš Bobáň

MIMOSCÉNICKÉ PROGRAMY:

Sobota 25. 6. 2016

13:00 – 19:00 *Areál Spišského salaša*

Jarmok remesiel

Remeselnícki majstri návštevníkom festivalu predstavia tradičné remeslá z nášho územia.
Príprava: Spišské osvetové stredisko Spišská Nová Ves

15:00 – 17:30 *Areál – malá scéna*

Folk naj

Pre najmenších do rozprávky
Detský svet... čítanie rozprávok, učenie detských piesní, školička tanca, remeselné dielničky i divadelné marionetové predstavenie... všeličo, čo poteší i najmenších návštevníkov festivalu.
Príprava: ZUŠ D. Straucha, Smitžany

Nedeľa 26. 6. 2016

11:00 – 19:00 *Areál Spišského salaša*

Jarmok remesiel

Remeselnícki majstri návštevníkom festivalu predstavia tradičné remeslá z nášho územia.
Príprava: Spišské osvetové stredisko v Spišskej Novej Vsi

13:30 – 14:00 *Areál – malá scéna*

Škola tanca

Návštevníci festivalu sa môžu naučiť jednoduché typy tancov z vybraných lokalít

14:00 – 17:00 *Areál – malá scéna*

Folk naj

Pre najmenších do rozprávky
Detský svet... čítanie rozprávok, učenie detských piesní, školička tanca, remeselné dielničky, i divadelné marionetové predstavenie... všeličo, čo poteší i najmenších návštevníkov festivalu.
Príprava: ZUŠ D. Straucha, Smitžany

VÝSTAVY:

Sobota 25. 6. 2016, Nedeľa 26. 6. 2016

Areál – malá scéna

Fajna folklórna fotka

3. ročník fotografickej súťaže pre neprofesionálnych fotografov spojený s výstavou fotografií z druhého ročníka

Príprava: Spišské osvetové stredisko v Spišskej Novej Vsi

Areál Spišského salaša

Eudia a život starej Kluknavy vo fotografiách...

Výstava fotografií

Príprava: Spišské osvetové stredisko v Spišskej Novej Vsi

Envirosúťaž

Naša škola sa zapojila do 4. ročníka literárnej súťaže žiakov základných škôl v Slovenskej republike **MÚDRA PRÍRODA 2016**, ktorú vyhlásila Slovenská agentúra životného prostredia Banská Bystrica a Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky Banská Bystrica. Súťaž bola sprievodnou aktivitou medzinárodného festivalu filmov o životnom prostredí **Ekotopfilm - Envirofilm 2016**. Cieľom a poslaním súťaže bol rozvoj environmentálneho citenia a budovanie pozitívneho vzťahu k prírode, podpora literárnej tvorivosti žiakov základných škôl prostredníctvom ich vlastných skúseností, pocitov či potrieb vo vzťahu k prírode a tradičnému spôsobu života. Podľa propozícií sme mohli zaslať do súťaže len jednu prácu.

Akí sme boli nadšení, keď sme sa dozvedeli, že naša žiačka VII. B triedy **Daniela MACÁKOVÁ** získala **hlavnú cenu v kategórii ROZPRÁVANIE** za prózu **Keby vedel starý strom rozprávať**. Do 4. ročníka súťaže Múdra príroda mladí autori zaslali 226 prác, z toho 9 prác prišlo už po uzávierke. Pred porotu sa teda dostalo 217 prác v kategóriách Poézia - 101 prác, Opis - 25 prác, Rozprávanie - 91 prác.

POPIS DIELA:

Rozprávanie je zamerané na spomienky starého stromu, **Gaštan**. Príbeh sa odohráva v lese, kde kráľovská dcéra našla malý gaštan, ktorý zasadila. Svoje detské roky trávila v blízkosti stromu, strom vnímal jej hry a ostal smutný, keď princezná povyrástla. Sofia v čase svojej veľkej lásky so svojim priateľom vryli do stromu svoje iniciály, ktoré spôsobili stromu príšernú bolesť. Po určitom čase sa opäť pri strome zišla kráľovská rodina, Sofia so svojim synčekom. Strom bol šťastný, spomínal. Ale do jeho radosti vstúpila vojna, kráľovská rodina musela rýchlo odísť. Opäť ostal sám. Rozprávanie sa končí zaujímavou - historici hľadajú v 21. storočí pozostatky kráľovnej Sofie... a o starý Gaštan sa starajú, ako o nejakú celebritu. Slávnostné udeľovanie cien sa konalo na Radnici v Banskej Bystrici **dňa 16. mája 2016**, ktorého sme sa zúčastnili. Pre Danielku to bol úžasný zážitok, pre našu školu pocta, že práve jej práca oslovila porotu a Danielke za svoje literárne dielo bola udelená hlavná cena. Viac na internete: <http://mudrapriroda.sazp.sk/>

Ing. D. Baranová, Mgr. K. Komarová, ZŠ, Školská 3

Exkurzia v meteorologickej stanici

Bude v noci mrznúť? Zajtra pršať? Svetiť slnko? Fúkať vietor? Kto tieto informácie zisťuje a ako? Odpoveď na túto otázku sme hľadali so žiakmi siedmeho, ôsmeho a deviatego ročníka ZŠ na Školskej ulici. Rozhodli sme sa navštíviť meteorologickú stanicu v Gánovciach pri Poprade a na

vlastné oči sme videli, ako meteorológovia zisťujú a merajú rôzne meteorologické prvky, lebo lepšie je raz vidieť, ako stokrát počuť (na hodinách fyziky). Táto meteorologická stanica ako jediná na Slovensku vypúšťa aj meteorologickú sondu do výšky až cca 35 km nad zem a my sme boli pri

tom. Ďakujeme všetkým zamestnancom meteorologickej stanice za pútavý výklad a dúfame, že sa niekedy opäť uvidíme.

Mgr. Katarína Belinská

MDD v ZŠ

Už tradične sa v našej škole 1. jún nesie v znamení športovej olympiády. Boj o „Pohár riaditeľa školy“ bol naozaj napínavý. Žiaci I. stupňa súťažili v rôznych disciplínach, ako: hod do cieľa, kop do brány, kolobežkovanie, prekážkový beh. Na týchto stanovištiach získavali žiaci body, ktoré

sa po absolvovaní disciplín zráтали. Každý chcel pohár p. riaditeľa pre svoju triedu. No pohár je iba jeden, a tried je osem. Po rozstrele medzi 1. B a 4. B, ktoré mali rovnaký počet bodov, bude pohár zdobiť počas ďalšieho šk. roka triedu 1. B, ktorej triedna je p. uč. Mgr. Katriňáková.

Sladká odmena pre všetkých zúčastnených napokon „zahojila“ srdiečka tým, ktorí nezvítazili. Hlavné je, že sme všetci živí a zdraví! O rok budeme bojovať znova a tešiť sa z víťazstva.

PaedDr. Z. Dindová
ZŠ Školská 3

Poliaci ocenili mladú Slovenku

Žiačka zo Základnej školy na Školskej ulici, Daniela Mačáková zo VII.B triedy, sa zapojila do súťaže písania úvahy na náboženskú tému: Milosť blížneho, to je šanca na pekný život pre nás. Jej literárna práca získala špeciálne ocenenie primátora mesta Glogowa Mlp.v Pol'sku.

Ukážka ocenej práce žiačky: „Dnešný svet nám dáva pomýlenú predstavu o dobrodružstve. Je to skôr dobrodružstvo hriechu, ktoré má voje následky. Ale vždy je cesta, ktorá je cestou odpus-

tenia. Naozajstné dobrodružstvo je s milosťou posväcujúcou konať skutky duchovného a telesného milosrdenstva. Nikdy nie je neskoro vstať a dať sa na správnu cestu a konať dielo lásky. Sme tu na Boží obraz, preto budme ako Ježiš aj v milosrdenstve. Tak v tomto mimoriadnom roku si vyprosujeme veľa milostí. Ježišu, dôverujem Ti.“

Tešíme sa z jej ďalšieho úspechu.

Mgr. Kamila Komarová, ZŠ Školská 3

Testovanie žiakov 9.ročníka 2016

6. apríla 2016 (streda) sa uskutočnilo celoslovenské testovanie žiakov 9. ročníka ZŠ pod názvom Testovanie 9-2016 z predmetov matematika, slovenský jazyk a literatúra. Na našej škole sa testovania zúčastnilo 35 žiakov, z toho 3 žiaci boli so zdravotným znevýhodnením. Testovanie prebiehalo v dvoch formách v elektronickej a papierovej forme. Elektronickú formu testovania

absolvovalo 12 žiakov. Priemerná úspešnosť žiakov v SR v matematike bola 52,8% a v slovenskom jazyku a literatúre 62,6 %. Naši žiaci dokázali tieto priemery prekonať a dosiahli lepšie výsledky. Z matematiky dosiahli priemernú úspešnosť 55,1 % a v slovenskom jazyku a literatúre 63,8%. Žiaci, ktorí dosiahli z matematiky aj slovenčiny 90 percent a viac, tí idú na stredné

školy bez prijímacích pohovorov. Zo slovenského jazyka a literatúry viac ako 80 % získalo 7 žiakov a z matematiky 9 žiakov. Tieto výsledky pomohli určite žiakom pri prijímaní na stredné školy. Všetkým deviatakom blahoželáme a prajeme veľa úspechov na stredných a odborných školách.

Mgr. S. Komarová
ZŠ, Školská 3

Zber druhotných surovín

Tak ako po minulé roky, tak aj v tomto školskom roku 2015/16 naša škola organizuje zber odpadového papiera a taktiež aj zber batérií. **Súťaž ZbieramBaterky**, do ktorej sme sa prihlásili pred 3 rokmi, je o zbere použitých prenosných batérií a akumulátorov, medzi ktoré patria (batérie AA, zo záložných zdrojov z PC, mobilných telefónov, laptopov, hračiek, ručného elektrického náradia a pod.). Do zberne v Sereďi sme odovzdali **110 kg bateriek AA**. Firma BRANTNER Poprad z našej školy odviezla v mesiaci máj 2016 **3500 kg starého papiera**, čím sme sa aj my prispeli k ochrane životného prostredia. Najlepší žiaci - „zberači“ budú odmenení vecnými cenami na konci školského roka. Týmto sa chceme poďakovať rodičom, že na úkor svojho voľného času pomohli svojim deťom priviesť starý papier do školy a tiež, že monočlánky nekončia v smetných košoch. Do prírody nepatrí žiadny odpad, ktorý je často aj využiteľnou surovinou.

Doba rozpadu niektorých druhov z domácnosti: ohryzok jablka, hrušky – 16 dní, papier, žuvačka – 4 mesiace, šupka od banánu – 5 mesiacov, šupka od pomaranča – 1 rok, nedohorená cigareta s filtrom – 15 rokov, plechovka – 15 rokov, igelitové vrečko – 25 rokov, plastový pohár – 70 rokov, PET fľaša, alobal – 100 rokov, sklo – 1000 rokov, penový polystyrén – 10 000 rokov...

Ing. Danica BARANOVÁ, koordinátor ENV

Škola v tatranskej prírode

Konečne prišiel ten dlho očakávaný deň – deň odchodu žiakov I. stupňa do školy v prírode. V termíne 8. – 13. mája 2016 sa žiaci 3. a 4. ročníka zo ZŠ na Školskej ul. zúčastnili Školy v prírode v **Tatranskej Lomnici**. Tohto roku sa nám naskytla príležitosť, keď žiaci mohli tento pobyt absolvovať úplne zadarmo, pretože sme využili možnosť štátnej dotácie. Ubytovali sme sa v útulnej budove školského zariadenia určeného na tieto účely. Areál okolia školy v prírode nám umožňoval tráviť voľný čas po príchode z turistických

vychádzok aktívne, s možnosťou veľkého výberu aktivít – ihrisko na vybíjanú, futbal, kolotoč, hojdačky, kolobežky a pod.

Pani učiteľky pripravili deťom každý deň bohatý program, takže ani nemali čas myslieť na clivotu za domovom. Každé ráno začínali budíčkou o 7,00 hod. a rozvíčkou na dvore, po chutných raňajkách sa dozvedeli program nastávajúceho dňa. Počas týždňového pobytu absolvovali turistické vychádzky na **Štrbské Pleso** a okolie, **Hrebienok**, **Rainerovu chatu**, **Studenovodské vodopády**, **Bilíkovú chatu**, **Tatranská Lomnica** – Štart, výlet k horskému jazierku v **Tatranskej Lomnici** a iné lokality. Únavu z túr si „liečili“ v bazénoch a vírivkách hotela **Titris** v **Tatranskej Lomnici**.

Večery sme trávili v spoločenskej miestnosti zábavou. Deti si pripravili pre spolužiakov program v duchu *Izba baví izbu*, ďalší večer sme hrali spoločenské hry, zahrali sme sa aj na „*Superstar*“. Posledný večer patril rozlúčke – rozlúčkovej diskotéke, na ktorej okrem tanca boli udeľované odmeny za najlepšieho speváka *Superstar*, najlepšieho turistu, najlepšieho tanečný pár, najvzornejšia – najčistejšia izba, najlepšieho športovca. Okrem dobrej nálady si deti odniesli aj drobnú cenu z tomboly.

Domov sme sa vrátili plní zážitkov a spomienok na krásne prežitý týždeň v našich veľhorách.

MZ pre 1. – 4. roč. ZŠ na Školskej 3

Škola v prírode – Krahule

Týždeň od 11. 4. 2016 do 15. 4. 2016 bol pre žiakov z nášho I. stupňa netradičný. 33 žiakov z 1. – 4. ročníka absolvovalo Školu v prírode v Penziónoch RZ Stred Európy na Krahuliach.

Cieľom školy v prírode bolo dopriať deťom 5-dňový pobyt v mimoškolskom prostredí, rozšíriť poznatky o prírode priamym pozorovaním, spoznať **Krahule, Kremnicu, Bojnice** i okolie a upevňovať zdravie a rozvíjať telesnú zdatnosť detí.

Po príchode do Krahúl' nás čakali Pimpi a Smejo, naši animátori, ktorí nás privítali a priviedli do Trampotárie. Po ubytovaní nás čakal bohatý program a množstvo zábavy spojenej s korunováciou kráľa Mantáka a kráľovnej Mary. Ich pážatkami sa na celý týždeň stali Terezka a Lukáš. Každý deň si deti mohli vyskúšať rôzne kráľovské remeslá: lukostrel'ba, jazda na koni, šperkárstvo, výtvarníctvo jazda na autíčkach, bojové umenia a šport. Zažili sme veľké súťaže Talentmániu a Tipovačku, v ktorých sme sa stali aj

vítazmi. Súčasťou nabitého programu bol aj výstup na Rozhl'adňu – drevenú vežu vysokú 13,5 m, z ktorej mali žiaci možnosť pozorovať Kremnicu a jej široké okolie. Ďalšia turistická vychádzka nás zaviedla do geografického stredú Európy pri Kremnických Baniach. Na mieste stredú Európy je postavený kostol, ktorý spravujú kapucíni. Poslednou zastávkou bola návšteva Bojnického zámku a ZOO.

Počas pobytu sa upevnili priateľské vzťahy medzi žiakmi. Deti sme viedli k uvedomelej disciplíne.

Záverom môžeme skonštatovať, že naše ciele a predsavzatia sa podarilo naplniť. Žiaci z pobytu v Krahuliach odchádzali bohatší o nové poznatky a informácie, spokojní a plní zážitkov.

Mgr. Renáta Batoryová,
vedúca Školy v prírode, ZŠ Palešovo nám. 9

Rozprávková dedinka Habakuky

Žiaci 1. stupňa ZŠ na Palešovom námestí 9 dostali pri príležitosti Medzinárodného dňa detí originálny darček. Dňa 2. 6. 2016 sa ocitli v Dobšinského svete v rozprávkovej dedinke HABAUKY na Donovaloch. Vstúpili tam do sveta rozprávok, kde dospelý sa v dieťa mení, kde na všetkých čaká habadej kukov a prekvapení.

Rozprávkový svet HABAUKY tvorí 15 objektov – domčekov s netradičnými menami a s jedinelou architektúrou: Škrupinkový zámok s jazierkom, Čierne mesto, Zmenáreň, Hodovňa, Reštaurácia u Paroma, Vodníkov domček, Chalúpka baby Jagy, amfiteáter s javiskom a iné. Čaro chalúpok dotvárali okrem rozprávkových predstavení aj zaujímavé expozície a ukážky tradičných i netradičných remesiel. Deti videli ukážky výroby podkovičiek, mečov, kovaného zábradlia, no najviac ich zaujala výroba zvoncov rôznych veľkostí.

Deti mohli stretnúť rozprávkových hrdinov z najkrajších ľudových rozprávok zobrazených Pavlom Dobšinským. V Čiernom meste sme ako prví videli bábkové divadlo s názvom Tri stromy. Po nej nás už v Hodovni čakala známa rozprávka Janko Hraško. A do tretice sme si v krytom altánku s ohnískom pozreli divadelné predstavenie Stratený chlapec. V rozprávkom svete

sa platí len rozprávkovou menou – zlatými a striebornými Habakukmi, ktoré si mohli deti odniesť ako originálny suvení.

Na protihľahlej lúke deti vítali ohrady so zvieratkami, preliezačky a hojdačky. Dobrú náladu a spokojnosť detí nepokazili ani

kvapky dažďa. Rozprávkový svet vtiahol deti do úžasného sveta fantázie a zanechal v nich nezabudnuteľný zážitok.

Mgr. Martina Toporcerová
ZŠ, Palešovo námestie 9

Českí husiti na Spiši

Husitské hnutie – prvá protifeudálna revolúcia v Európe – bolo predznamenané hlbokou krízou feudálnej spoločnosti, ktorá sa prejavila predovšetkým v ekonomickej oblasti. Ideové korene husitského hnutia spočívali v kritike cirkvi, oficiálneho cirkevného učenia, ktoré bolo pre človeka 14. a 15. storočia takmer výlučným zdrojom poznania.

Husitská revolúcia zasiahla aj do osudov Slovenska a jeho obyvateľov. Hoci sa hospodárske a sociálne pomery v Uhorsku značne odlišovali od situácie v českých krajinách, predsa len aj tu došlo k ohlasu husitského hnutia. Najprv to bolo ľudové kacírstvo, ktoré sa ako jedna z foriem odporu proti feudálnemu útlaku začalo opierať o husitské učenie. Husitskú ideológiu prinášali na Slovensko poslucháči pražskej Karlovej univerzity.

Husitské výpravy na Slovensko mali charakter vojenských akcií, ale aj „spanilých jзд“, počas ktorých husitskí vojaci a kňazi oboznamovali domáce obyvateľstvo s „božími pravdami“. Husitská ideológia, ktorá vytryskla z túžob širokých ľudových más po spravodlivom spoločenskom poriadku, našla určitý ohlas medzi prostými ľuďmi na Slovensku. Prítomnosť husitov na Slovensku posilnila aj protifeudálny zápas slovenského ľudu. Mnohé mestá, dediny i zemanie na východnom Slovensku odmietali odvádzať cirkevné desiatky. Napriek tomu účinkovanie husitov na Slovensku nemožno glorifikovať – oni totiž rabovali, pálili, bili i zabíjali.

Na jar 1433 sa uskutočnila posledná a jedna z najväčších husitských výprav na Slo-

vensko. Vpadli z Poľska na Spiš, dobyli Kežmarok, zmocnili sa bohatstva niektorých kláštorov a potom popod Tatry dolu Považím sa vrátili domov. Husiti vo svojich výpravách do Uhorska nikdy neprekročili Dunaj a ich pôsobenie sa obmedzilo len na územie Slovenska. Tu však chýbali objektívne podmienky na to, aby husitstvo zapustilo hlbšie korene a stalo sa revolučnou ideológiou ľudových más – poddaných, mestskej chudoby, meštianstva a zemanov. Cirkev tu nemala ani zďaleka také hospodárske a mocenské postavenie. Na Slovensku chýbalo mesto takého centrálného hospodárskeho, politického a kultúrneho významu, akým bola Praha a navyše v slovenských kráľovských a banských mestách bol v prevahe nemecký živel. K tomu pristupovala aj feudálna roztrieštenosť a geografická členitosť Slovenska, ktorá obmedzovala intenzívnejší styk medzi jednotlivými oblasťami.

Všetky husitské zahraničné výpravy mali spoločnú taktickú zásadu. Ich prvým manévrom bol pokiaľ možno rýchly a sústredený nápor na cudzie územie, ktorý mal nepriateľa prekvapiť skôr ako sa mohol pripraviť na obranu. Potom sa vojsko na základe vopred vypracovaného plánu rozdelilo na niekoľko prúdov od seba nie veľmi vzdialených, aby sa v prípade náhleho nebezpečenstva mohli zase rýchle spojiť. Takto postupovali husiti aj na Spiši. Zo Spišskej Starej Vsi tiahli jedným prúdom cez Maguru na Spišskú Belu. Cestou vypálili kláštor v Lendaku, kostol v Slovenskej Vsi (dnes okres Kežmarok) a Spišskú Belu. Husiti sa nijako nerozptyľovali pretože chceli dobiť Kežmarok skôr ako by sa mohol náležite pripraviť. Bez ťažkosti

obsadili predmestský kostol sv. Michala aj s farou, a než skončil deň celé mesto patrilo husitom. Zajali celú mestskú radu aj spišského prepošta. V meste vypal'ovali domy. Posádku, ktorá bránila mesto pobili, zmocnili sa zbraní. Ale ani tým sa husiti neuspokojili, potrebovali peniaze a tie Kežmarčania nemali. Predstavení mesta až keď dali výkupné boli oslobodení.

Z historických správ vieme len toľko, že po Kežmarku napadli Matejovce, Smižany, Spišskú Novú Ves a kláštory v Štiavniku a na Skale záchrany. O Spišskom Podhradí je známe len toľko, že obec v roku 1433 vyhorela a na jeseň sa obstarávalo drevo na stavbu nových domov. Aj v Spišských Vlachoch prestavovali kostol v roku 1434. I keď husiti zostali na Spiši viac ako mesiac, o tom, čo sa dialo na Spišskom hrade toho zo žiadnych správ nevieme. Ani na hrade pred poslednou rekonštrukciou nebolo nijakých stôp po poškodení bojom a že by bolo treba niečo opravovať. Je zrejmé, že sa husiti vyhli Spišskému hradu práve tak ako aj pevným a mohutným hradbám obklopenej Levoče. Moment prekvapenia už pominul a tak Levoča ako aj Spišský hrad boli na obranu pripravené. Okrem Kežmarku husiti nenapadli ani jedno opevnené mesto na Spiši. Na Spišskú Novú Ves sa bezpochyby odvážili iba preto, lebo nebola opevnená. Kežmarok padol, lebo nebol na obranu dostatočne pripravený a že si husiti chceli urobiť z jeho hradieb pevné východisko i útočisko pre ďalšie výpravy na Spiši.

Dr. Vladimír ŠOTTER,
predseda OZ „Učiteľ Štefan Cisko
a jeho odkaz“

REZBÁRSTVO Martin Vlkolinský

Kúpel'ná 50, Spišské Podhradie

e-mail: vlkolinskyrezbarstvo@gmail.com, tel.: +421(0)907 196 170

www.rezbarstvo.eu

Detský spevácky zbor VILLA SAXORUM:

S veľkou radosťou vám prinášame dosiahnuté výsledky nášho detského speváckeho zboru VILLA SAXORUM pri ZŠ na Školskej ulici. Mesiac máj sa už každoročne začína „šnúrou“ koncertov, podujatí, na ktorých sa máme možnosť prezentovať, ukázať lásku k spevu, k hudbe, rozvíjať talenty a naplno predstaviť repertoár úžasným poslucháčom a divákom.

Malokarpatský slávik 2016

V dňoch 6. – 7. mája sa sólisti nášho speváckeho zboru **Ladislav Štofľa, Sebastián Adam, Eva Blašková, Tamara Val'ková, Stela Moňoková** (s live korepetíciou **Damiána Baštu**), **Patricia Krestanková, Jaroslava Leskovská** zúčastnili v Budmericiach celoslovenského výberového kola speváckej súťaže amatérov v interpretácii populárnej hudby MALOKARPATSKÝ SLÁVIK 2016. Cieľom tejto súťaže je podporovať záujmovo-umeleckú činnosť, vyhľadávať nádejné talenty a dať možnosť talentovaným spevákom prezentovať sa na verejnosti. V náročnom a pre porotu nel'ahkom výbere mohli do finálového kola postúpiť iba maximálne deväť speváci, ktorí dostali možnosť ukázať svoje

talenty a spevácke schopnosti. Porota, ktorej súčasťou boli ozajstné kapacity v oblasti hudby – Peter Sámel (hudbník, gitarista, skladateľ a líder skupiny Metalinda), Adriana Jarolínová (vedúca a sólistka ženskej speváckej skupiny SLUK, hlasová pedagogička vo viacerých umeleckých telesách), Ján Palkovič (muzikológ), Samo Tomeček (spevák) a Darinka Mladenovová (metodička Malokarpatského osvetového strediska v Modre) svojim rozhodnutím posunuli do finále aj našich spevákov: I. kategória – Sebastián Adam, II. kategória – Eva Blašková a Patricia Krestanková.

V nel'ahkom a náročnom finálovom kole naši speváci ukázali to najlepšie zo svojho speváckeho výkonu, pod taktovkou toho najlepšieho ozvučenia a do pokladov detského speváckeho zboru VILLA SAXORUM a Spišského Podhradia priniesla **Evka Blašková zaslúžené 2. miesto a víťazkou internetového hlasovania sa stala Paťka Krestanková.**

Spišský Jeruzalem 2016

21. mája dostal náš detský spevácky zbor VILLA SAXORUM možnosť prezentovať sa na krásnom podujatí SPIŠSKÝ JERUZALEM v Katedrále sv. Martina na Spišskej Kapitule. V tomto nádhernom, skvostnom prostredí sme mali možnosť poslucháčom predstaviť náš repertoár a pohľadiť dušu, ucho a srdce piesňami: **Lietajúci Cypríán, Sanctus, Pie Jesu, Benedicat Tibi Dominus, Adiemus a Cantar.** Prekrásnou symbiózou s gospelovým spevokolom ADAM z Jablonova sme sa rozlúčili spoločnou piesňou **Kúsok lásky v nás...** Slovmi Jiřího Pilku sme sa snažili odovzdať náročnému poslucháčovi posolstvo, že hudba je rečou pre tento svet, práve ona je jazykom zrozumiteľným tam, kde už zrozumiteľnosť neočakávame. Práve ona je objaviteľkou schopností, ktoré sme už zabudli.

DilongStar 2016

V dňoch 27. – 28. mája sme sa zúčastnili celoslovenskej speváckej súťaže Dilongstar 2016, ktorej hlavným cieľom, vychádzajúc z učebných osnov, je dovŕšiť osobnostný rozvoj žiakov na elementárnej

úrovni, a to na základe prehĺbenia citlivosti k hudbe, spevu a celkovému kultúrnemu rastu osobnosti. Dosiahnuté výsledky skutočne nepotrebujú hlbší komentár, pretože speváci cieľ jednoznačne splnili:

II. kategória DUET:

2. miesto

Ladislav Štofľa a Daniela Vojtaneková

III. kategória SÓLO:

1. miesto

Eva Blašková

III. Kategória DUET:

3. miesto

Eva Blašková a Tamara Val'ková

CENU PUBLIKA získala Eva Blašková

Čo nás čaká?

AVON - RUŽOVÝ POCHOD - POZVÁNKA

25. júna 2016 o 13,00 Vás srdečne pozývame na Avon - ružový pochod, ktorý sa uskutoční pred Redutou v Spišskej Novej Vsi, kde si náš detský spevácky zbor VILLA SAXORUM môžete vypočuť. Na spomínanej akcii bude hosťom CELESTE BUCKINGHAM so skupinou King Shaolin. Svojou účasťou na tomto AVON - ružovom pochode podporíte boj proti rakovine prsníka.

PaedDr. Marta Lacková

Deň detí Oddelenia voľnočasových aktivít

Jeden z najdôležitejších sviatkov našich malých, ale aj starších ratoleť je deň detí. Aj v športovom areály na Školskej ulici bolo 28. 5. všetkým veselo. Mestské kultúrne stredisko - Oddelenie voľnočasových aktivít, si pre všetky deti pripravilo popoludnie plné smiechu, atrakcií, zábavy a prekvapení.

Pokiaľ sa najmenšie detičky šantili na fukovacej opici, či trampolíne, alebo sa

lepili cukrovou vatou, boli pre ich starších rovesníkov pripravené iné atrakcie, ako napríklad - jazda na koni, hrnčiarsky kruh, lanovka, rôzne súťaže a samozrejme maľovanie na tvár.

Keďže aj deti láka adrenalín, tak najväčší záujem bol o lanovku. A najväčšia zábava? Súťaž v pretahovaní sa lanom, kde najčastejšie slovo bolo „odveta“. Podobný priebeh mal aj beh vo vreci.

Čerešničkou celého podujatia bolo vystúpenie dobrovoľného hasičského zboru, ktorý nám predviedol svoje zručnosti a hlavne rýchlosť.

Po vyskúšaní si rôznych atrakcií, či súťaží sa návštevníci občerstvili v bufete, alebo ochutnali vynikajúci guláš. Bolo to naozaj vydarené popoludnie, všetci odchádzali príjemne unavení a spokojní. Ďakujeme všetkým a o rok sa vidíme opäť.

